

تاریخ مشاہیر امامیہ

آقارضی قزوینی

تصحیح کننده محمد تقی دانش پژوه

آقارضی الدین محمد بن حسن قزوینی در گذشته ۱۰۹۶ از دانشمندان بنام روزگار صفوی است و نخستین کسی است که شالوده دائرۃ المعارف را ریخته و بنام لسان الخواص توanst بیک مجلد از آن را بپایان رساند. در این مجلد حرف الف است و میرسد تا به کلمه اجتهد.

او پیروی از التدوین رافعی کتابی در تاریخ دانشمندان قزوین بنام ضیافۃ الاخوان ساخته است.

این دانشمند گذشته از مشرب اخباری که دارد و گویا آنرا از استاد خود مولی خلیل بن غازی قزوینی فراگرفته است. بریاضی هم آشنا بوده و رساله‌ای در قبله نگاشته است. در مسئله فلسفی شبھه استلزم هم مقالتی دارد.

مقالتی که اکنون می‌بینیم در مجموعه ایست (بشماره ۳۵۱۴ کتابخانه مرکزی دانشگاه) و در آن دانشمندان نامور شیعی چند قرن بر شمرده شده است:

تاریخ مشاہیر علماء امامیه رضوان الله علیهم مرتب

بر هفت طبقه من خط الفاضل المرحوم آقارضی ره

طبقه اولی که در سال غیبت کبری درسنہ تسع و عشرين و ثلثمايه است و بعد از آن الى اربعمايه وفات کرده اند:

(۱) سعد بن عبدالله بن ابی خلف الاشعري القمي قیل : لقی مولانا [حسن]

ابن محمد العسكري ع و قبض سنة ۲۹۹ و قیل ۳۰۰ و قیل ۳۳۱ .

(۲) محمد بن یعقوب الكلینی الرازی قبض فی سنة الفتنة الكبرى وهو سنة تناشرت

النجوم سنة ۳۲۹ و قیل ۳۲۸ .

(٣) علی بن حسین بن موسی القمی و الدالصدق ره صاحب الرقة و التوقيع من الناحية المقدسة، توفي ٣٢٩.

(٤) محمد بن همام بن سهیل البغدادی الکاتب الاسکافی توفي سنة ٣٣٦.

(٥) حیدر بن نعیم السمرقندی سمع من التلعکبری فی سنة ٣٤٠.

(٦) السيد حسن بن حمزہ المرعشی توفي سنة ٣٥٨.

(٧) محمد بن احمد ابن داود بن علی القمی شیخ القمیین مات فی سنة ٣٤٨.

(٨) احمد بن محمد بن سلیمان بن الحسن بن الجهم بن بکر بن امین صاحب التوقيع توفي سنة ٣٤٨.

(٩) جعفر بن محمد بن جعفر بن موسی بن قولویه القمی تلمیذ الکلینی و استاد المفید، سنة ٣٦٨ و قبل ٣٦٩.

(١٠) محمد بن احمد بن الحسین بن موسی بن بابویه القمی المعروف بالصدوق، سنة ٣٨١.

(١١) احمد بن محمد بن حسین بن حسن دول القمی بابن دول، سنة ٣٥٠.

(١٢) احمد بن محمد بن خالد البرقی صاحب الرجال، سنة ٣٦٨.

(١٣) الحسن بن علی ابو محمد العمانی المشهور بابن ابی عقیل.

(١٤) محمد بن علی بن الجنید المشهور بابن الجنید.

(١٥) علی بن حسین المسعودی صاحب مروج الذهب.

طبقه ثانیه که تا سنه خمسماهه وفات کردند:

(١٦) السيد الرضی الدین محمد الموسوی جامع نهج البلاغة، سنة ٤٠٦.

(١٧) احمد بن محمد بن عمران بن موسی نقل عنه النجاشی سنه . . .

(١٨) احمد بن علی بن العباس بن نوح السیرافی استاد النجاشی، سنه . . .

(١٩) محمد بن محمد بن النعمان المعروف بالمفید، سنه ٤١٣.

(٢٠) السيد المرتضی علی بن الحسین علم الهدی، سنه ٤٣٦.

(٢١) حسن بن عبدالله بن ابراهیم الغضایری صاحب الرجال، سنه ٤١١.

- (۲۲) شیخ ابوالصلاح نجم الدین تقی الحلبی ، سنه ۴۴۴ .
- (۲۳) شیخ احمد النجاشی صاحب الرجال . سنه ۴۵۰ .
- (۲۴) محمد بن الحسن الطووسی صاحب الرجال و الفهرست شیخ الطایفة . سنه ۴۶۰
- (۲۵) سلار بن عبدالعزیز الدیلمی . سنه ۴۷۳ .
- (۲۶) محمد بن حسین بن حمزہ الجعفر المعروف با بن حمزہ خلیفۃ المفید و حمزہ وتلمیذ الشیخ ابی جعفر . سنه ۴۶۳ .
- (۲۷) قاضی عبدالعزیز بن بحر بن عبدالعزیز بن البراج الطرابلسی تلمیذ المفید و المرتضی . سنه ۴۸۱ .
- (۲۸) شیخ ابوالصمصام ذوالفقار بن معد الحسنی المرزوqi تلمیذ الشیخ الطووسی و المفید سنه . . .
- (۲۹) شیخ عبدالله بن عمر العمri الطرابلسی تلمیذ القاضی واستاد ابن الصلاح . سنه . . .
- (۳۰) شیخ ابوعلی فضل الطبرسی المنسر ، سنه ۵۴۸
- (۳۱) القطب الرواندی سنه [۵۷۳] .

طیفہ ثالثہ کہ تا سنه ستمائیہ وفات نموده اند

- (۳۲) شیخ جمال الدین حسین بن هبة الله المشهور بر طبة السوداوی تلمیذ المفید الثانی . سنه . . .
- (۳۳) شیخ الیاس بن هشام الجزایری تلمیذ المفید الثانی . سنه . . .
- (۳۴) شیخ عربی بن مسافر تلمیذ الشیخ الیاس . سنه . . .
- (۳۵) محمد بن ادریس و هو ابن بنت الشیخ ابی جعفر الطووسی : سنه ۵۹۸ .
- (۳۶) حسن بن ابی علی الطبرسی وابنہ فضل بن الحسن . سنه . . .
- (۳۷) شیخ شاذان بن جبرئیل القمی . سنه . . .
- (۳۸) شیخ ابوالقاسم عماد الطبرسی استاد شاذان بن جبرئیل تلمیذ المفید الثانی ، سنه . . .
- (۳۹) محمد بن شهرآشوب المازندرانی ، سنه [۵۸۹]

(٤٠) سید حمزہ بن ابی سالم علی بن زهرة الحلبی ، سنة ٥٨٥ .

(٤١) سید محیی الدین [محمد بن] عبد الله بن زهرة الحلبی . سنة . . .

(٤٢) سید عبدالله بن زهرة . سنة ٥٩٩ .

(٤٣) شیخ برهان الدین محمد بن محمد بن علی القزوینی نزیل الری . سنة . . .

طبقهٔ رابعه که تا سنه سبعماهه ارتحال نموده‌اند

(٤٤) شیخ سید الدین یوسف والدالعلامة . سنه . . .

(٤٥) سید رضی الدین علی بن طاووس . سنه [٦٦٤]

(٤٦) نصیر الدین محمد الطوسي : سنه ٦٧٢ ببغداد .

(٤٧) سید شهاب الدین احمد صاحب هشتاد و دو مجلد تصنیف سنه [٦٧٣]

(٤٨) شیخ ابی القاسم المعروف بالمحقق . سنه [٦٧٦]

(٤٩) سید غیاث الدین عبدالکریم بن شهاب الدین احمد بن طاووس صاحب فرحة

الغری : سنه [٦٩٣]

(٥٠) سید محیی الدین محمد بن عبدالله بن زهرة تلمیذ محمد بن شهر آشوب . سنه . . .

(٥١) شیخ تاج الدین حسن تلمیذ ابن زهرة واستاد المحقق . سنه . . .

(٥٢) شیخ کمال الدین میثم بن علی بن میثم البحرانی شارح نهج البلاغه . سنه ٦٧٩

(٥٣) سید احمد بن یوسف بن احمد العریضی تلمیذ برهان الدین محمد القزوینی .

سنه . . .

طبقهٔ خامسه که تا سنه ثمانماهه رحلت کردند

(٥٤) شیخ جمال الدین حسن بن یوسف بن المطهر الحلی المشهور بالعلامة ، سنه ٧٢٦ .

(٥٥) سید عمید الدین عبدالمطلب بن الاعرج وهو ابن بنت العلامه . سنه ٧٥٤ .

(٥٦) شیخ فخر الدین بن العلامه . سنه ٧٧١ .

(٥٧) شیخ محمد بن مکی المشهور بالشهید الاول . سنه ٦٨٧

(٥٨) قطب الدین الرازی صاحب شرح المطالع والمحاكمات . سنه [٧٧٦]

(٥٩) سید احمد بن زهرة الحلبی ، سنه . . .

طبقهٔ سادسه که تا سنهٔ تسعمائه وفات نموده‌اند

- (۶۰) شیخ ابو عبدالله المقداد صاحب الکنز والتنقیح . سنه [۸۲۶]
- (۶۱) شیخ مفلح بن حسین الصیمری صاحب شرح الشرایع . سنه . . .
- (۶۲) شیخ علی بن هلال الجزایری . سنه . . .
- (۶۳) شیخ شهاب الدین احمد بن فهد الحلی المشهور بابن فهد صاحب المذهب ،
سنة [۸۴۱]
- (۶۴) شیخ جمال الدین حسن بن الحسین بن المطر الجزائري المشهور بابن المطر
یلمیذ ابن فهد . سنه . . .
- (۶۵) شیخ عز (شرف) الدین حسن بن عبدالکریم الفتّال تلمیذ ابن المطر [الحی]
سنة [۸۷۰]

طبقهٔ سابعه که بعد از تسعمائه وفات نموده‌اند

- (۶۶) شیخ نور الدین علی بن عبدالعالی استاد شیخ زین الدین . سنه ۹۴۰
- (۶۷) شیخ محمد لحساوی المشهور بابن ابی جمهور . سنه ۹۰۱ .
- (۶۸) شیخ حسن بن جعفر العالی سنه ۹۳۶ .
- (۶۹) شیخ حسین بن مفلح البحرانی . سنه ۹۳۳ .
- (۷۰) شیخ علی بن عبدالعال المیسی . سنه ۹۴۰ .
- (۷۱) شیخ ابراهیم القطیفی . سنه ۹۳۳ .
- (۷۲) شیخ زین الدین بن علی ، تولدہ فی سنه ۹۱۱ وفات فی سنه ۹۶۵ .